

ZERO
WASTE
MONTENEGRO

Udhëzuesi

ZERO

 Mbetje

për **Shqipërinë**

german
cooperation

DEUTSCHE ZUSAMMENARBEIT

Implemented by

giz Deutsche Gesellschaft
für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

 MedWaves
the UNEP/MAP Regional
Activity Centre for SCP

Zero
Mbetje

Hyrje

Ne jetojmë në një botë të komoditetit dhe "kulturës që ta hedhim". Pipat plastike, qeset, shishet, trazuesit, enët etj, janë pjesë e një klase të tërë produktesh të krijuara për t'u përdorur një herë, vetëm për disa minuta, ndonjëherë edhe disa sekonda, dhe më pas për t'u hedhur. **Produktet plastike njëpërdorimëshe (SUPP)** do të mbeten më pas në planetin tonë, ose më keq në natyrën e pacënuar që kemi kaq fat që e kemi, për shekuj. Ato jo vetëm që janë të dëmshme për jetën e egër, por gjithashtu kanë një ndikim negativ në shëndetin dhe ekonominë tona.

SUPP-të janë të lira dhe të përshtatshme, vetëm sepse nuk marrim parasysh ndikimin e tyre mjedisor: nga burimet e nxjerra, energjia dhe uji i përdorur për prodhimin dhe transportin e tyre deri te kostoja e grumbullimit, trajtimit, riciklimit të mbetjeve kostoja e pastrimit dhe e një mjedisi natyror të shkatërruar... Por çfarë mund të bëjmë për këtë?

Nëse jeni gati të të reduktoni produktet plastike njëpërdorimëshe në biznesin tuaj – ky udhëzues do t'ju ndihmojë.

76%

duan të bëjnë më shumë përpjekje në vitin e ardhshëm për të udhëtuar në mënyrë më të qëndrueshme

43%

janë të gatshëm të paguajnë më shumë për një akomodim me një certifikim të qëndrueshëm

74%

besojnë se ne duhet të veprojmë tani dhe të bëjmë zgjedhje më të qëndrueshme për të mbrojtur planetin për brezat e ardhshëm

82%

e njerëzve pajtohen se duan të blejnë produkte dhe ambalazhe njëpërdorimëshe plastike

3/4

e njerëzve të anketuar pajtohen që plastika njëpërdorimëshe duhet të ndalohet sa më shpejt të jetë e mundur

Praktikat e mira

Politika BYO

Me këtë sistem bizneset lejojnë dhe inkurajojnë klientët që të sjellin enët e tyre (gota të ripërdorshme, pjata, takëme, çanta ose enë për marrjen e ushqimit) për t'u mbushur në mënyrë të sigurtë, duke inkurajuar kështu ripërdorimin dhe duke shmangur artikujt njëpërdorimësh. Është shumë e njohur dhe përdoret gjerësisht në të gjithë botën.

Blini produktet lokale

Duke blerë produkte lokale me shumicë ju do të shmangni mbetjet e panevojshme të ambalazheve dhe do të mbështesni ekonominë lokale. Prodhimet vendase kanë më shumë gjasa t'ju ofrojnë produkte të freskëta dhe më cilësore. Për më tepër, burimet në nivel lokal reduktojnë kostot e transportit dhe emetimet e gazeve serë nga transporti.

Sistemi i depozitave dhe kthimit

Për të ndarë përgjegjësinë me konsumatorët, rekomandohet gjithashtu të zbatohet një sistem depozitimi dhe kthimi, ku konsumatorit i jepet hua një ose disa artikuj të ripërdorshëm, të tilla si çanta, gota, pjata dhe takëme, dhe një depozitë ngarkohet në artikujt për të siguruar kthimin e tyre pas përdorimit.

Duhet të dini gjithashtu se...

Plastika me bazë bio, të biodegradueshme dhe të kompostueshme

Edhe pse produktet plastike të biodegradueshme, të kompostueshme ose me bazë biologjike paraqiten shpesh si zgjidhje për krizën nga plastika, artikuj të shumtë shkencorë e mohojnë këtë fakt. Ndër konsideratat kryesore, këto plastika nuk biodegradohen në një mjedis natyror, por ato kanë nevojë për kushte specifike për t'u kompostuar brenda një sistemi të menaxhimit të mbetjeve, i cili nuk ekziston ende në Ballkanin Perëndimor.

Zgjidhjet e degradueshme janë të ndaluara nga Komisioni Evropian në vitin 2019 dhe për një arsye të mirë. Është një plastikë konvencionale me shtesa kimike që e bëjnë atë të shpërbëhet më shpejt, duke lënë pas mikroplastikën që përfundojnë në natyrë dhe përfundimisht hyjnë në zinxhirin tonë ushqimor.

Mendo për të ricikluar

Riciklimi paraqitet gjerësisht si një zgjidhje për krizën që vjen nga ndotja e plastikës. Megjithatë, vetëm 10% e plastikës së prodhuar (8 miliardë tonë që nga vitet 1950!) riciklohen. Do të thotë, më së shumti përfundon në vend depozitim ose natyrë, ndot tokën, ujin dhe ajrin dhe gjen rrugën drejt zinxhirit ushqimor. Është e qartë se riciklimi nuk është një shkop magjik. Plastika duhet të mblidhet, transportohet, renditet, lahet, transportohet sërish, grimcohet, shkrihet, transportohet dhe transformohet në një produkt të ri dhe mund të riciklohet vetëm disa herë. Pra, më e mira është gjithmonë të shmangim prodhimin e mbetjen të cilat më pas nuk i eliminojmë dot.

Po siguria?

Materialet e tjera njëpërdorimëshe, të tilla si ambalazhet prej letre ose kartoni, nuk përfaqësojnë domosdoshmërisht alternativën më të qëndrueshme ndaj plastikës. Megjithëse ato mund të kompostohen, pemët nuk rriten aq shpejt për ta bërë këtë një opsion vërtet të qëndrueshëm. Për të mbrojtur pemët, përdorimi i këtyre materialeve duhet të jetë i kufizuar. Shpesh, letra dhe kartoni i ricikluar nuk përmbyshin kërkesat për paketimin e ushqimeve. Substanca të ndryshme të rrezikshme në bojërat e printimit, agjentët zbardhues dhe të ngjashme, kthehen në letër gjatë prodhimit të saj. Këto kimikate më pas mund të kullohen në çdo fazë të ciklit jetësor të produkteve të letrës. Përveç kësaj, letra mund të riciklohet maksimumi gjashtë deri në shtatë herë.

Kujdes nga Kriptogjelbërit!

BE-ja po punon për kritere të reja për të ndaluar kompanitë të bëjnë kërkesa mashtruese në lidhje me meritat mjedisore të produkteve dhe shërbimeve të tyre. Sipas BE-së, 53% e ankesave të gjelbra japin informacione të paqarta, mashtruese ose të pabaza; 40% e ankesave nuk kanë prova mbështetëse; Gjysma e të gjitha etiketave jeshile ofrojnë verifikim të dobët ose inekzistent. Ekzistojnë 230 etiketa të qëndrueshmërisë dhe 100 etiketa të energjisë së gjelbër në BE, me nivele shumë të ndryshme të transparencës.

Alternativa të ndershme ndaj produkteve plastike njëpërdorimshe

Udhëzuesi HORECA për Zero Mbetje mbështet bizneset në sektorët e hoteleve, restoranteve dhe kafeneve në heqjen graduale të SUPP-ve duke ofruar shembuj të zgjidhjeve alternative konkrete dhe të ndershme që janë të disponueshme në vend.

Përveç kësaj, udhëzuesi liston avantazhet dhe shqetësimet e secilës zgjidhje, kursimet e kostos që mund të gjenerohen dhe furnizuesit vendas*. Indeksi i Alternativave të Ndershme ndaj Plastikës (HAPI) i zhvilluar nga [Save the Med](#) është përdorur për të llogaritur ndikimin mjedisor të produkteve plastike njëpërdorimëshe dhe zgjidhjeve alternative.

* Alternativa të ndershme ndaj Indeksit Plastik (HAPI)

HAPI është një mjet i krijuar nga Fondacioni Spanjoll Save the Med për të matur dhe krahasuar gjurmët plastike të kompanive dhe për t'i ndihmuar ato t'i përmirësojnë ato. HAPI vlerëson çdo produkt në një shkallë prej 10 pikësh, ku 10 pasqyron produktet me ndikimin më të lartë mjedisor, i cili duhet të eliminohet dhe 0 është alternativa me zero mbetje. Rezultatet midis 0 dhe 10 pasqyrojnë ndikimin në rritje në mjedis. HAPI është zhvilluar në bazë të kriterëve të mëposhtme:

- Parandalimi i mbetjeve. Zgjidhja vlerësohet pozitivisht nëse një produkt ose sistem paketimi që konsiderohet i panevojshëm është eliminuar.
- Pajtueshmëria me ligjet në lidhje me plastikën me përdorim të vetëm (ligjet lokale dhe [Direktiva e BE-së 904/2019](#)). Produktet që nuk përputhen me ligjin marrin rezultatin më të lartë të ndikimit (10).
- Ripërdorimi. Produktet e disponueshme do të penalizohen në favor të atyre të ripërdorshme.
- Madhësia dhe formati i paketimit. Paketimi me madhësi optimale në raport me sasinë e produktit që përmban do të vlerësohet pozitivisht. Rezultati më i mirë do t'i jepet zgjidhjeve me paketim zero, d.m.th., parandalimi total i mbetjeve.
- Materiali. Një pikë me shumë kritere i caktohet çdo material, duke marrë parasysh rinovimin dhe disponueshmërinë e lëndës së parë, ndikimin mjedisor të burimit të tij, rikuperimin e materialit në sistemin e menaxhimit të mbetjeve, ciklimin e tij dhe kërkesën e tregut.

* Ne listuam dyqanet ku kemi identifikuar alternativa ndaj SUPP-ve, nuk është një listë shteruese, mund t'i gjeni edhe diku tjetër.

Përmbajtja

PIJE

Pipa Plastikë

Gotat plastike dhe gotat plastike polistireni, me ose pa kapak

Shishe uji plastike

Shishe plastike me lëngje

Gota plastike për kafe

Paketim sekondar plastik për shishe/kanaçe/tetrapak

Çanta plastike çaji

Përzierëse plastike për kafe ose çaj

USHQIM

Pjata plastike

Takëme plastike

Shkopat plastikë të akulloreve dhe lëpirëseve

Qese plastike

Canta plastike për transport enë plastike dhe polistireni për ushqimin e marr me vete

Pjesë të vetme në mbështjellës plastik njëpërdorimësh (vaj, uthull, mjaltë, krem çokollatë, gjalpë, drithëra, kos, ëmbëlsira, snacks etj.)

SIGURI DHE HIGJENË

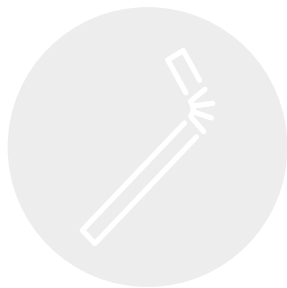
Produkte tualeti plastike

Shishe plastike xhel dezinfektues

Doreza plastike për një përdorim

Maska plastike për një përdorim

Kunja plastikë me pambuk për pastrimin e veshëve

Keni menduar ndonjëherë të shërbeni pije ... pa pipë? Inkurajoni klientët tuaj që të mos përdorin pipë, përveç nëse kanë paaftësi që i bën të nevojshme përdorimi i pipave. Ato janë një shqetësim masiv në plazhet tona dhe janë një kurth i zakonshëm i vdekjes për jetën detare (veçanërisht breshkat). Nëse klientët tuaj janë fanatikë të vërtetë të pipave, merrni në vend të tyre pipa të ripërdorshme!

Lista e SUPPs dhe alternativat	Çmimi	Avantazhet	Disavantazhet	Ku mund ti blej	HAPI*
Pipat plastike					10
Pipat	0.03-0.04 €	e thjeshtë për t'u përdorur, e përballueshme, e kompostueshme	një përdorimsh, nuk dëmtohet, afatgjatë	Rossmann Lala , BIOJu	6.21
Pipa të ripërdorshme (metal, bambu, qelq ose tjetër)	0.30 - 0.45 €	i ripërdorshëm, komforte , me kosto efektive afatgjatë	kërkohet larje, investim i vogël	Rossmann Lala , BIOJu	3.24
Eliminimi i pipave	0 €	” pa kosto, mundësi për të edukuar klientët në SUP”	bindës, shpjegues për klientët	x	0

Gotat dhe filxhanët plastike janë ashtu siç kanë qenë! Jo vetëm që janë të pakëndshme për t'u përdorur, ato janë një nga artikujt SUP që haset më shpesh në natyrë. Këtu janë disa alternativa të qëndrueshme që nuk do t'u rezistoni!

Gotat plastike dhe gotat					7.38
plastike polistireni, me ose pa kapak					10
Gotat letër	2.00 € + një pako me të paktën 50 filxhan letre	e thjeshtë për t'u përdorur, e përballueshme, e kompostueshme	një përdorimsh, nuk dëmtohet, afatgjatë	Rossman Lala , BIOJu	7.02
Gotë plastik i fortë i ripërdorshëm	0.60 € +	i përshtatshëm për ambiente ne plazh, i ripërdorshëm, i lehtë për t'u përdorur, mund të lahet dhe ruhet	e papërshtatshme për pije të ngrohta, jo komforte	Rossman Lala , BIOJu, CONAD	3.69
Gotë i ripërdorshëm (qeramike, qelqi ose materiale të tjera të ripërdorshme përveç plastikës)	0.45 € +	e ripërdorshme, shume komforte, kosto-efektive afatgjatë, mund të gdhendet për personalizim	kërkohet larje, investim i vogël, mund të thyhet (nëse është shumë i hollë)	Rossman Lala , BIOJu, CONAD	3.15
Merrni me vete Gotën tuaj	0 €	pa kosto, mundësi për të edukuar klientët në SUP	duhet të bindin/shpjegojnë klientët	x	0

Mos harroni se shumica e shisheve të qelqit të ujit nuk ripërdoren ose riciklohen. Pse të mos ofroni ujë rubineti ose ujë nga dispensera automatike për mysafirët tuaj?

Shishe uji plastike					7.38
Dispensera, të rimbus-hur me shishe plastike të kthyeshme (> 5 l)	100 € +	më pak mbetje të gjeneruara, cilësi e mirë e ujit në dispozicion në çdo kohë	i marketueshëm	SPAR, BIG Market, CONAD, ALB Kuzhina	1.85
Uji në shishe qelqi një përdorimshe	0.45 € +	komforte	një përdorimësh, mund të thyhet	SPAR, BIG Market, CONAD, ALB Kuzhina	4.73 - 6.3
Shisheet plastike të ujit të eliminuara / uji i shërbyer nga rubineti	0 €	pa kosto, mundësi për të edukuar klientët në SUP	duhet të bindin/shpjegojnë klientët	x	0

Shtyrdhni frutat e stinës, bëni smoothie të freskëta, blini vetes një shurup lokal organik në shishe qelqi të ripërdorshme. Shumë më i shijshëm se çdo lëng industrial dhe më pak mbetje!

Shishe plastike me lëngje					7.38
Shishe të mëdha plastike të disponueshme (> 5 l)	1.00 € +	më pak mbeturina të gjeneruara, komforte	nuk disponohet për të gjitha llojet e pijeve/lëngjeve	SPAR, BIG Market, CONAD, ALB Kuzhina, Xhangolli	3.69
Shishe qelqi të kthyeshme	0.70 € +	më pak mbeturina të gjeneruara, komforte	"nuk disponohet për të gjitha llojet e pijeve/lëngjeve"	SPAR, BIG Market, CONAD, ALB Kuzhina, Xhangolli	2.36 - 3.15
Shishe qelqi me përdorim të vetëm	0.70 € +	komforte	një përdorimësh, mund të thyhet	SPAR, BIG Market, CONAD, ALB Kuzhina, Xhangolli	4.73 - 6.3
Pijet e prodhuara në shtëpi (nuk duhet të përfshijnë elementë të disponueshëm në paketimin e lëndës së parë ose produktit përfundimtar)	depending on the fruit selection	më pak mbeturina të gjeneruara, komforte	koha më e gjatë e përgatitjes	SPAR, BIG Market, CONAD, ALB Kuzhina, Xhangolli	0
Kanaçe (me veshje plastike)	0.40 € +	jo e thyeshme lehtësisht, e përballueshme	një përdorimësh	SPAR, BIG Market, CONAD, ALB Kuzhina, Xhangolli	6.48
Paketa Tetra për pije (me veshje plastike)	0.35 € +	jo e thyeshme lehtësisht, e përballueshme	një përdorimësh, i vështirë për riciklim	SPAR, BIG Market, CONAD, ALB Kuzhina, Xhangolli	6.75 - 9
Paketim sekondar plastik për shishe/kanaçe/tetrapak					5.54
Eliminoni paketimin dytësor plastik	0 €	më pak mbetje të krijuara, ndikim mjedisor	shqetësimi i dorëzimit dhe ruajtjes	x	0

Një sasi e madhe e pustinave të çajit dhe mbështjellësve të pustinave të çajit janë bërë prej plastike. Krejtësisht e pakuptimtë dhe e dëmshme për shëndetin dhe natyrën.

	Ku mund ti blej	HAPI*
Kapsula kafe plastike		7.38
Filtra kafeje të ripërdorshme (përkolues kafeje)	Rossmann Lala , BIOJu, CONAD	7.38
Përgatitëse kafeje tradicionale/industriale (pa filtër) ose makinë, e rimbushur me pako kafeje të mëdha (> 5 kg) plastike dhe alumini	SPAR, BIG Market, CONAD, ALB Kuzhina, Xhangolli	5.54
Makinë kafeje tradicionale/industriale (pa filtër) ose aparat/kazan, e rimbushur me kafe të blerë me shumicë	SPAR, BIG Market, CONAD, ALB Kuzhina, Xhangolli	0
Eliminimi i kokrrave të kafesë	x	0
Qese plastike çaji		7.38
Qese plastike çaji	SPAR, BIG Market, CONAD, ALB Kuzhina, Xhangolli	7.38
Ena tradicionale e çajit, e rimbushur me çaj të blerë me shumicë	SPAR, BIG Market, CONAD, ALB Kuzhina, Xhangolli, Rossmann Lala, Bio Ju	6.21
Caj në pustina	SPAR, BIG Market, CONAD, ALB Kuzhina, Xhangolli, Rossmann Lala, Bio Ju	0
Qeskat e çajit eliminohen plotësisht	x	0

Përzierëse plastike për kafe/çaj				10	
Përzierje druri	0.5 € +	të përbalueshme, të kompostueshme (pra për t'u kompostuar!)	me përdorim të vetëm, afatgjatë	SPAR, BIG Market, CONAD, ALB Kuzhina, Xhangolli, Rossmann Lala, Bio Ju	3.24
Përzierësi i eliminuar	0 €	pa kosto, mundësi për të edukuar klientët në SUP	duhet të bindin/shpjegojnë klientët	x	0

**Gjeneron 0,4 kg
mbetje plastike.**

**1 kg filtra kafeje
të ripërdorshme
= 75 €**

**1 kg Makinë kafeje
tradicionale/
industriale = 120 €**

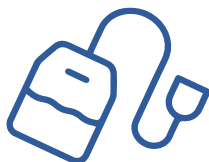
**1 kg Makinë kafeje
tradicionale/
industriale = 25 €**

**Eliminimi i
kokrrave të kafesë
= 0€**

**100 g Qese plastike
çaji = 2 €**

**100 g Ena tradicionale
e çajit, e rimbushur me
çaj të blerë me shumicë
= 4,5 €**

**100 g Caj në
pustina = 1,49 €**

**Qeskat e çajit eliminohen
plotësisht = 0€**

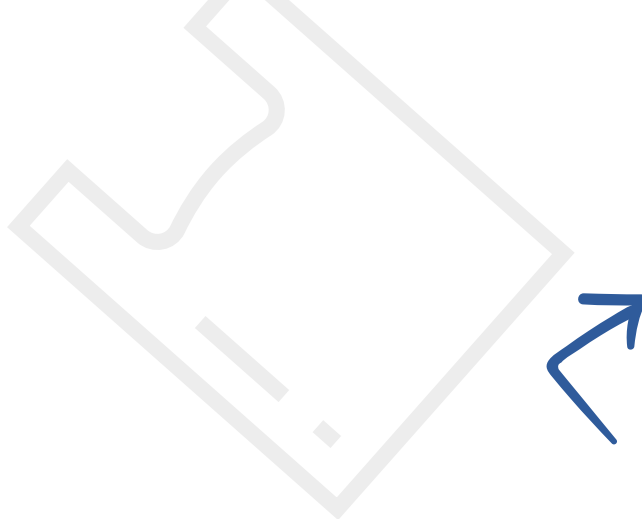
Kush nuk e ka hedhur ndonjëherë ushqimin në një pjatë plastike? Askush nuk i pëlqen ato, mos i përdorni. Merrni një alternativë të qëndrueshme dhe komforte, kurseni para dhe bëni klientët tuaj të lumtur!

Lista e SUPPs dhe alternativat	Çmimi	Avantazhet	Disavantazhet	Ku mund ti blej	HAPI*
Pjata plastike					10
Pllaka letre/kartoni	0.25 € +	komforte per në plazh, alternativë për ushqime për ushqim, e kompostueshme	një përdorimsh, afatgjatë	SPAR, BIG Market, CONAD, ALB Kuzhina, Xhangolli, Rossman Lala, Bio Ju	7.02
Pllaka qeramike ose ato të bëra nga materiale të tjera të ripërdorshme	2.00 € +	e ripërdorshme, komforte	mund të thyhet, jo investuese	SPAR, BIG Market, CONAD, ALB Kuzhina, Xhangolli, Rossman Lala, Bio Ju	3.51
Pllaka të forta plastike të ripërdorshme	0.40 € +	e lehtë për tu larë, ripërdorur	jo i riciklueshëm, jo miqësor ndaj mjedisit	SPAR, BIG Market, CONAD, ALB Kuzhina, Xhangolli, Rossman Lala, Bio Ju	3.69

Është koha për t'u ripërdorur përsëri këtu, ne rekomandojmë një zëvendësim revolucionar të takëmeve SUP: takëm inox. Po, është kaq e thjeshtë të jesh i qëndrueshëm! Nëse njerëzit marrin ushqim në shtëpi, ata nuk kanë nevojë për takëm të disponueshëm.

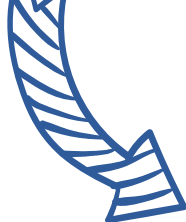
Një lugë druri është ende e disponueshme, por do të dekompozohet në natyrë nëse nuk hidhet siç duhet në një kosh (kompostim).

Takëme plastike					10
Takëme të ripërdorshme të bëra nga metali	0.95 € +	i ripërdorshëm, komfort, i qëndrueshëm	kërkohet larje, investim i vogël	Rossmann Lala , BIOJu, Alb Kuzhina	3.24
Takëmet e disponueshme të biodegradueshme (letër, dru, bambu ose të tjera)	2.00 € +	e lehtë për tu shërbyer në plazh dhe në evente, alternativë për ushqime, e kompostueshme	një përdorimsh, afatgjatë	Rossmann Lala , BIOJu, Alb Kuzhina	6.48
Sillni takëmet tuaja	0 €	pa kosto, mundësi për të edukuar klientët në SUP	duhet të bindin/shpjegojnë klientët	x	0
Shkopinj plastikë për lëpirëse ose akullore					7.38
Shkopinj të biodegradueshëm të disponueshëm (bambu, druri ose të tjera)	0.20 € +	e lehtë për tu marrë me vete , e kompostueshme (për t'u kompostuar!)	një përdorimsh	Rossmann Lala , BIOJu	6.48
Shkopinjtë e disponueshme të eliminuara	0 €	pa kosto, mundësi për të edukuar klientët në SUP	duhet të bindin/shpjegojnë klientët	x	0

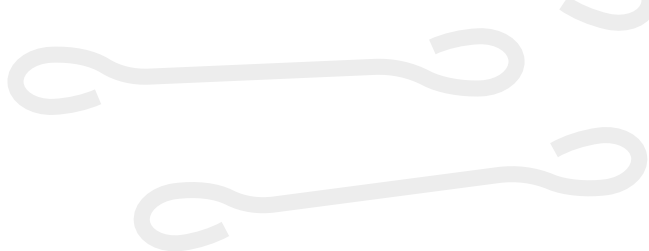
Ky është një lajm i mirë: qeset plastike nuk janë më të nevojshme. Ju nuk keni nevojë t'i jepni ato klientëve tuaj. Pyesni njerëzit se kanë çantën e tyre ose mund ta mbajnë në duar! Mos u turpëroni për këtë. Edhe më mirë: bëni një deklaratë. Pse të mos kemi çantat tona eko për ata që kanë vërtet nevojë për një të tillë?

Çanta plastike për transport					10
Çanta mbajtëse letre	2.50 € +	më e fortë se plastika, e riciklueshme, e kompostueshme	e disponueshme, ndikon në mjedis	Rossmann Lala , BIOJu, Alb Kuzhina	4.66
Çanta ose shporta të ripërdorshme dhe të qëndrueshme të bëra nga materiale organike (pambuk, jute, kërp, pëllëmbë)	1.35 € +	mund të shërbejë si material promovues, i ripërdorshëm	cmim i lartë	Rossmann Lala , BIOJu	2.63
Politika BYO (merrni çantën tuaj)	0 €	pa kosto, mundësi për të edukuar klientët në SUP	duhet të bind /shpjegojë klientët	x	0
Çantat e eliminuara plotësisht	0 €	pa kosto, mundësi për të edukuar klientët në SUP	duhet të bind /shpjegojë klientët	x	0

Enët që marrin me vete janë një problem i madh! Së pari, jepni vetëm kuti për klientët që me të vërtetë janë duke shkuar ... larg. Përndryshe përdorni pjata normale. Hulumtimet tregojnë se ka një rritje të shqetësimit të publikut për ambalazhet plastike. Klientët tuaj do të vlerësojnë përpjekjet tuaja për të reduktuar mbetjet e panevojshme, si p.sh. ambalazhimi individual. Dhe nëse ata vërtet kanë nevojë të hanë në lëvizje? Këtu janë disa alternativa:

Kontejnerë plastika dhe					7.38
polistireni për ushqimin e marr me vete					10
Kontejnerë letre ose kartoni të disponueshme	0.15 € +	"lehtë për tu përdorur në plazh, alternativë për ushqime të vogla, e kompostueshme"	e disponueshme, ndikon në mjedis	SPAR, BIG Market, CONAD, ALB Kuzhina, Xhangolli, Rossman Lala, Bio Ju	7.02
Politika BYO (sillni kontejnerët tuaj të marrjes)	0 €	"pa kosto, mundësi për të edukuar klientët në SUP"	duhet të bind /shpjegojë klientët	x	0
Kontejnerë që mund ti kmbash me vete janë eliminuar plotësisht	0 €	pa kosto, mundësi për të edukuar klientët në SUP	duhet të bind /shpjegojë klientët	x	0
Pjesë të vetme në mbështjellës plastik njëpërdorimësh (vaj, uthull, mjaltë, krem çokolatë, gjalpë, drithëra, kos, ëmbëlsira, snacks etj.)					7.38
Kontejnerë të rimbushshëm ose pjesë individuale të mbushura nga kontejnerë të mesëm (deri në 1l/1kg) ose më të mëdhenj (më shumë se 1l/kg)	depending on the type of product	më pak mbeturina të gjeneruara, komforte	kohë më të gjatë shërbimi	SPAR, BIG Market, CONAD, ALB Kuzhina, Xhangolli, Rossman Lala, Bio Ju	3.69 - 5.54

Lista e SUPPs dhe alternativat	Çmimi	Avantazhet	Disavantazhet	Ku mund ti blej	HAPI*
Produkte tualeti plastike					7.38
Pajisje tualeti në kontejnerë të ripërdorshëm, të rimbushur nga kontejnerë të mëdhenj me përdorim të vetëm	0.95 € / 1l +	të përballeshme, me kosto efektive afatgjatë	një përdorimsh	GURU aroma	3.69
Sapune, shampo pa ambalazhe plastike	0.55 € +	më pak mbetje të krijuara, ndikim mjedisor	Asnjë	GURU aroma , SPAR, BIG Market, CONAD, ALB Kuzhina, Xhangolli, Rossman Lala,	6.21
Politika BYO (Sillni tualetet tuaja), Produktet e tualetit janë eliminuar	0 €	pa kosto, mundësi për të edukuar klientët në SUP	duhet të bind /shpjegojë klientët	x	0
Shishe plastike xhel dezinfektues					7.38
Xhel dezinfektues në kontejnerë të mëdhenj të disponueshëm	4.00 € + / 500 ml	më pak mbetje të krijuara	nje perdorimshe	GURU aroma	3.69
Protokolli i larjes së duarve	0 €	pa kosto, pa mbeturina të krijuara	duhet të bind/shpjegojë klientët	x	0

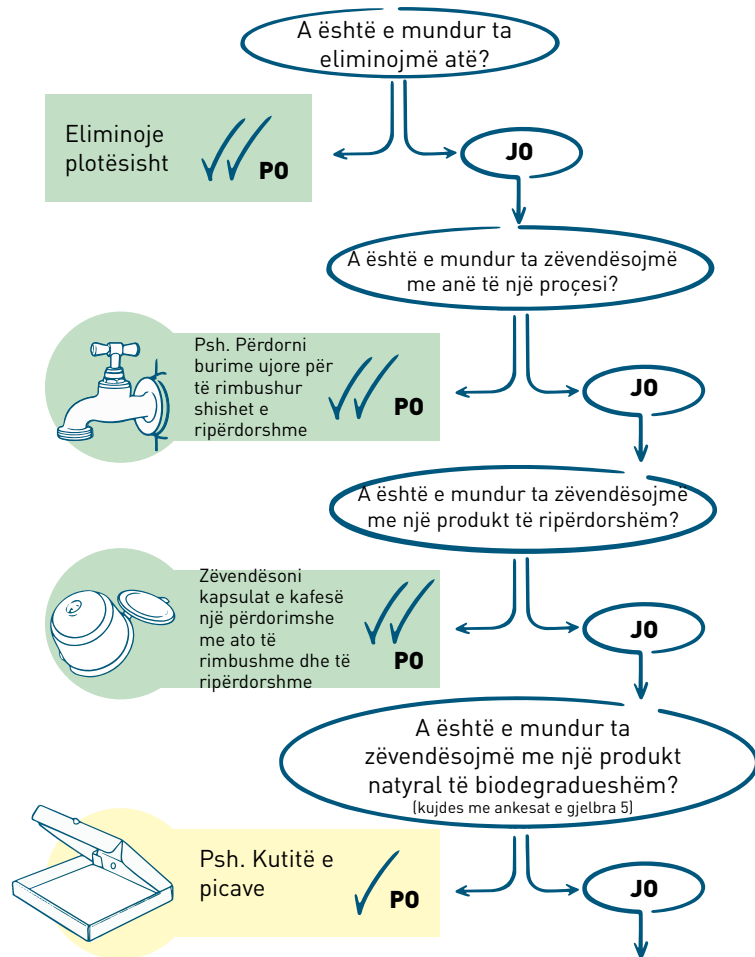
Doreza plastike për një përdorim					8.1
Doreza gome të ripërdorshme	0.60 € +	të përballueshme, më pak mbetjetë gjeneruara	/	Rossman Lala , BIOJu	4.05
Protokolli i larjes së duarve	0 €	pa kosto, pa mbeturina të krijuara	duhet të bind /shpjegojë klientët	x	0
Maska plastike për një përdorim					8.1
Maska për fytyrën higjienike të ripërdorshme që përputhen me specifikimet UNE 0064 dhe 0065	6.5 € +	më pak mbetje të krijuara	duhet te lahet	Rossman Lala , BIOJu	3.51
Maskat e eliminuara	0 €	" pa kosto, pa mbeturina të krijuara"	duhet të bind /shpjegojë klientët	x	0
Bloqe pambuku plastike					10
Bloqe pambuku të biodegradueshme të disponueshme (bambu, druri, letra ose të tjera)	2.00€ + / 200 pcs	e kompostueshme (pra për t'u kompostuar!)		SPAR, BIG Market, CONAD, ALB Kuzhina, Xhangolli, Rossman Lala, Bio Ju	6.48
Shkopat e pambukut të disponueshëm janë eliminuar	0 €	"pa kosto, pa mbeturina të krijuara"	duhet të bind /shpjegojë klientët	x	0

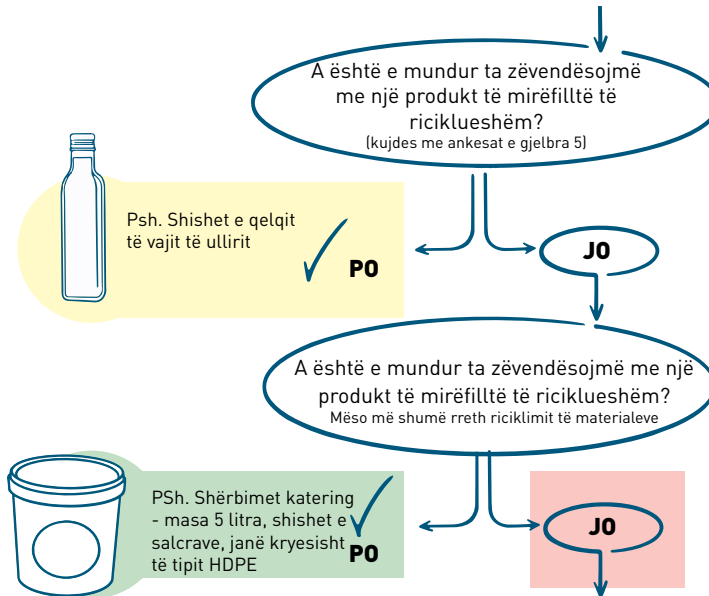
A është ky produkt një alternativë e mirë?

A ka një alternativë në treg që nuk e trajtuam në këtë udhëzues?

Zbuloni vetë nëse është i njëjtë me Pemën e Vendimeve të Save the Med.

A është i nevojshëm ky produkt për shërbimet apo biznesin tonë? →

Nëse nuk mund të gjeni alternativa duke përdorur hapat e mëparshëm, ky produkt duhet të jetë I dizenuar në mënyrë ekologjike! Na ndihmoni të identifikojmë ato produkte që janë thelbësore për shërbimet tuaja, por pa Alternativa të dhura në treg.

E fundit por jo më pak e rëndësishmja...
Prioritet ka të blihi produktet lokale dhe në sasi të mëdha!

Kush e punoi këtë udhëzues?

Edicioni i parë i Udhëzuesit **HoReCa për Zero Mbetje** u krijua nga Organizata [Zero Waste Montenegro](#) pas kryerjes së shtatë auditimeve të mbetjeve në kafene dhe restorante në Velika Plaza dhe duke bërë kërkime për alternativa në dyqane në të gjithë Malin e Zi, si pjesë e projektit [Ulcinj Coast Plastic Free](#) financuar nga GIZ ([Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit](#)). Është projektuar për të përmirësuar sistemin e menaxhimit të mbetjeve dhe për të reduktuar përdorimin e produkteve plastike njëpërdorimshe (SUPP) nga hotelet, restorantet dhe kafenetë (sektori HORECA) në Long Beach dhe Ada Bojana në Ulqin.

Udhëzuesi u rishikua dhe u plotësua në këtë botim të dytë në kuadër të projektit "Trajtimi i plastikës njëpërdorimshe në rajonin e Adriatikut nëpërmjet veprimeve publike dhe private", të udhëhequr nga [MedWaves](#) dhe financuar nëpërmjet një Marrëveshje Bashkëpunimi ndërmjet Ministrisë së Mjedisit dhe Sigurisë së Energjisë të Italisë dhe Njësia Koordinuese e UNEP/MAP/Sekretariati i Konventës së Barcelonës. Projekti synon të ndihmojë bashkitë e zgjedhura në Mal të Zi, Shqipëri dhe Bosnje-Hercegovinë të frenojnë prodhimin e mbetjeve plastike duke shfrytëzuar fuqinë e prokurimeve publike dhe private për të hequr gradualisht përdorimin e produkteve plastike njëpërdorimëshe (SUPPs) SUPP-ve në hotele, restorante, kafene, shërbime ushqimi, makina shitëse dhe aktivitete publike. Në kuadër të këtij projekti, MedWaves po bashkëpunon me GIZ për të hartuar dhe zbatuar Inicativën **Përdor më Pak Plastikë** me qëllim angazhimin e bizneseve dhe për të siguruar kontributin e tyre në përpjekjet për reduktimin e mbetjeve plastike.

Hulumtimi: Cener21 (Bosnjë dhe Hercegovinë), Mileukontakt (Shqipëri), Zero Waste Montenegro dhe Greenhome (Mali i Zi)

Projektues Grafik: Ana Pajovic - Studio Ribizla

Përkthimi: Vanja Cicmil (Mali i Zi), Ajla Sijarić (Bosnja dhe Hercegovina), Albana Joxhe (Shqipëri)

Shkoni më tej

A jeni gati të filloni nga sot me disa nga këto alternativa? Cilat?

Publikoni ndryshimet që po bëni në rrjetet tuaja sociale dhe na etiketoni që të mund ti ndajmë ato në faqet tona! ose bashkohuni me Inicativën Përdor më Pak Plastikë duke kontaktuar lowplasticzone@giz.de.

Si një sipërmarrje federale, GIZ mbështet Qeverinë Gjermane në arritjen e objektivave të saj në fushën për bashkëpunim për zhvillim të qëndrueshëm. Artikujt që u atribuohen autorëve/redaktorëve të përmendur nuk pasqyrojnë domosdoshmërisht këtë pikëpamje të organizatës.

Dëshironi të përshpejtoni tranzicionin zero mbetje të biznesit tuaj?

Certifikimi i Biznesit Zero Mbetje i Akademisë së Misionit Zero (MiZA) është mënyra e përsosur që SME-të evropiane të certifikojnë nismat e tyre pa mbetje!

Qëllimi i Certifikimit të Biznesit është të shkojë një hap më tej në reduktimin e mbetjeve, duke punuar në gjetjen e zgjidhjeve për të minimizuar në mënyrë efektive sasinë e mbetjeve të prodhuara (parandalimi), zbatimin e politikave më të gjelbra dhe më të qëndrueshme dhe futjen e ciklit rrethor zinxhirë.

Për të mësuar më shumë vizitoni <https://www.missionzeroacademy.eu/>

ose kontaktoni në emailin: info@zerowastemontenegro.me

